

Interview met Jorge Bustamante Ugarte, katoenboer. Cañete, Peru.

Pluk de dag.

Jorge Bustamante Ugarte is boer en vader van vier kinderen. De vijfde is in aantocht. Als pasgeboren baby verhuisde hij met zijn familie van Lima naar Cañete. Slechts één keer ging hij er weg, om te studeren voor landbouwingenieur. Bij terugkomst nam hij zijn vaders boerderij over. Niet alleen de grond en het huis, maar ook diens respect voor de natuur.

Bent u verknocht aan deze grond?

‘Sinds 21 jaar sta ik aan het hoofd van dit familiebedrijf. Verschillende keren zijn we overgestapt op andere gewassen. Nu verbouwen we asperges, mandarijnen en katoen. Allemaal op een biologische manier. Andere boeren noemen me een pionier omdat ik een van de eersten was. Biologische landbouw is voor mij een manier om mijn liefde voor dit land in de praktijk te brengen.’

Waarom biologisch?

‘Eigenlijk is mijn vader daar al mee begonnen. Hij heeft dit land 45 jaar geleden gekocht. Aanvankelijk verbouwde hij veel katoen, maar halverwege de jaren vijftig kreeg hij ontzettend veel last van insectenplagen. Hij en de andere boeren gingen steeds meer pesticiden gebruiken en dat had desastreuze gevolgen. De schadelijke insecten werden gedood, maar ook hun natuurlijke vijanden. De bodem raakte uitgeput, katoenoogsten mislukten en op een gegeven moment hoorde je hier geen vogel meer zingen. De boerencoöperatie heeft toen besloten voortaan zo min mogelijk insecticiden te gebruiken.’

En?

‘Na twee jaar was het natuurlijk evenwicht in de vallei redelijk hersteld. Om de plagen op een milieuvriendelijke manier te lijf te gaan, haalden de boeren nuttige insectenetters uit andere streken. Voor bepaalde vogels reisden ze met een auto vol kooien naar Lomas de Lachay, ten noorden van Lima. Sindsdien is mijn familie fervent aanhanger van natuurlijke bestrijding.’

Hoe werkt het precies?

‘Zorgen voor vogels die schadelijke insecten eten is een manier, maar we gebruiken bijvoorbeeld ook feromonen, de seksgeuren van een vrouwtjesmot. Door die spray gaat het hele katoenveld naar vrouwtjes ruiken. De mannetjes slaan op hol, maar kunnen de echte vrouwtjes niet vinden. De motten planten zich niet meer voort en wij hebben geen last van katoenvretende mottenlarven. Daarnaast kun je ook preventief te werk gaan. Als ik geen problemen wil hebben met roze wormen in de oogstperiode van maart of april, dan moet ik tijdens de oogst het jaar daarvoor al actie ondernemen. Door de katoenplanten vroegtijdig af te laten sterven, blijft de schade beperkt. Zo'n plant draagt dan nog pluus, maar die extra winst laten we schieten om de oogst van de jaren daarna te redden.’

Minder winst ten bate van het milieu?

‘Ja!’

Wat betekent deze aanpak voor jullie financiële situatie?

‘We hebben grote investeringen gedaan in het produceren zonder chemische middelen. Dat betekent hogere kosten. Nu we aangesloten zijn bij Oro Blanco, met de steun van Solidaridad, gaat het de goede kant op. Wij krijgen een eerlijke prijs voor onze biologisch geteelde katoen. Maar ook zonder die garantieprijs zou ik op deze manier doorgaan. Als ik moet kiezen tussen een hogere opbrengst en een gezonde omgeving voor mij en mijn familie, dan is de keuze eenvoudig. Ik kies zonder meer voor het laatste.’

Zijn jullie gezonder dan de burens die wel chemicaliën spuiten?

‘Dat zou ik niet weten. Het geeft in ieder geval een goed gevoel om niet met pesticiden te werken. Mijn kinderen groeien op tussen de katoenvelden, ik wil niet dat ze constant worden omringd door landbouwgif. De lucht is weliswaar niet zo schoon als wanneer geen enkele boer pesticiden zou gebruiken, maar ik weet in ieder geval zeker dat het met ons stukje vallei goed zit.’

Zijn de kinderen hierin geïnteresseerd?

‘Ze staan heel dicht bij de natuur en ik ben soms verbaasd hoe goed ze dit soort dingen al op waarde weten te schatten. Als ik ze meeneem naar het veld, dan laat ik ze zien dat er nuttige en schadelijke insecten bestaan en dat de ‘goede’ de ‘slechte’ opeten. Ik laat ze bijvoorbeeld een mijt zien die een schadelijke vlieg te grazen neemt. Dat gaan ze dan heel nieuwsgierig met een loep of microscoop bekijken.’

Gaat een van je kinderen de boerderij straks overnemen?

‘Ik hoop het. Het zou fantastisch zijn als ik mijn ideeën aan hen zou kunnen overdragen. Ik zou graag willen dat zij mijn kennis – zoals ik met mijn vaders kennis heb gedaan – kunnen gebruiken om vooruit te komen. Helaas merken ze ook dat we ons best moeten doen om financieel de eindjes aan elkaar te knopen. Ze zien hun neven in Lima de hipste gymmen dragen en in de nieuwste auto’s rijden, terwijl wij het moeten doen met een gammele bak van acht jaar oud. Leg dat maar ’ns uit.’

Hoe ziet jullie toekomst eruit?

‘De lage inkomsten ontmoedigen. Niet alleen in de biologische teelt, maar in de hele agrarische sector; de Peruaanse regering heeft totaal geen aandacht voor de problemen van boeren. Maar ik hoop dat ik ons materiële tekort kan compenseren met andere dingen. Ik wil mijn kinderen grootbrengen met een bepaalde levensfilosofie. Ik wil dat ze het belang zien van het gezinsleven, van een gezond leven, en ik zou het mooi vinden als ze later solidair zijn met anderen. Temidden van de natuur ontwikkel je sowieso andere waarden. Een tijdje geleden kwam er een neef uit Lima op bezoek die hier nog nooit was geweest. Het deed me goed te zien hoe kinderlijk gelukkig die jongen hier was. Hij stond te zingen en te fluiten onder de douche. Waarom? Omdat hij via het badkamerraampje allerlei planten kon zien. Voor ons is zo’n uitzicht heel gewoon. Dus ik denk wel dat onze inspanningen beloond zullen worden, in ieder geval op menselijk vlak.’

Dit artikel verscheen in ‘MADE-BY Solidaridad’, winter 2004.

MADE-BY

Amsterdam, oktober 2005